

A rendezetlen jogállású bevándorlók letartóztatása – alapjogi szempontok

Elismerve:

- a) hogy bár vannak bizonyos kivételek, a tagállamok kiváltsága dönteni arról, hogy egy harmadik országbeli állampolgár maradhat-e a területükön, a harmadik országok illegálisan tartózkodó állampolgárainak visszatérésével kapcsolatban a tagállamokban használt közös normákról és eljárásokról szóló 2008/115/EK irányelv (visszatérési irányelv) 6. cikkének (1) bekezdésében pedig szerepel az a kötelezettség, hogy az illegálisan tartózkodó harmadik országbeli állampolgárokra vonatkozóan kiutasítási határozatot kell kiadni;
- b) hogy a visszatérési irányelv végrehajtásában a (22) preambulumbekkezdés és az 5. cikk hangsúlyozza többek között a gyermek mindenek felett álló érdekeinek, a családi életnek és az érintett harmadik országbeli állampolgár egészségi állapotának a tiszteletben tartását;
- c) hogy a bevándorlási jog végrehajtásában más jogos érdekeket is figyelembe kell venni, például az alapvető jogokat, közegészségügyi szempontokat, a bűnözés elleni küzdelmet, a jogbiztonságot, az önkéntes visszatérés elősegítését és szociálpolitikai szempontokat;
- d) hogy az alapvető jogok egy része – például az egészséghez való jog, az oktatáshoz való jog, a vallásszabadság, a születés anyakönyvezéséhez való jog vagy a hatékony jogorvoslatához való jog – közvetlenül alkalmazandó a tagállamok területén jelen lévő személyek mindegyikére;
- e) hogy az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége dokumentálta, hogy a közintézményekben, például iskolákban, kórházakban, bíróságokon vagy ezek közelében történt leleplezések, valamint az ilyen intézmények és az idegenrendészeti szervek közötti bejelentés vagy a személyes adatok cseréje miatt a rendezetlen jogállású migránsok körében általános félelem uralkodhat el, ami visszariaszthatja őket az ilyen intézmények igénybevételétől, és ezáltal aránytalanul akadályozza az alapvető jogaikat;
- f) hogy a gyakorlatban nem gyakoriak az ilyen idegenrendészeti intézkedések, és a kiutasítás politikai célkitűzéseit anélkül is hatékonyan meg lehet valósítani, hogy ehhez letartóztatási intézkedésekhez kellene folyamodni, amelyek aránytalanul érinthetik az alapvető jogokat;
- g) hogy az alábbi közös elvekben foglalt ajánlásokat tiszteletben kell tartani, kivéve, ha egy konkrét személy letartóztatásához fűződő bűnüldözési érdekek fontosabbak a más rendezetlen jogállású migránsok alapvető jogaira gyakorolt negatív hatásnál;
- h) hogy az alábbi közös elvek kizárólag a bevándorlási jogszabályok kiutasítás céljából való végrehajtására vonatkoznak, és nem foglalkoznak a más okból, például bűnüldözési céllal történő letartóztatással, ahogy nem érintik a rendezetlen jogállású migránsok egészségügyi ellátásának költségei fedezésével, az oktatási intézményekbe való felvétellel vagy a tartózkodási joggal kapcsolatos kérdéseket sem;

- i) hogy a humanitárius vagy jogi támogatást nyújtó szervek segíthetnek kiutat keresni a rendezetlen helyzetből, és ezen a téren fontos szerepük lehet a releváns információk terjesztésében, és hogy az alábbi közös elveknek együtt kell járniuk az önkéntes visszatérési lehetőségekről, az illegális tartózkodás következményeiről, például a beutazási tilalommal kísért kitoloncolásról, valamint a tartózkodás jogszerűsítésének lehetőségeiről szóló tájékoztató anyagok terjesztésével, adott esetben az alább említett szolgáltatókon és közintézményeken keresztül is,

a következő közös elvek kidolgozásának célja, hogy irányt mutassanak az idegenrendészeti szervek letartóztatási gyakorlataihoz, és ezeket általános szabályként kell alkalmazni:

Általános elv:

1. Az idegenrendészeti szerveknek teljes mértékben igénybe kell venniük a humanitárius vagy jogi támogatást nyújtó szervek és más szereplők által kínált alapjogi képzést, beleértve a különösen kiszolgáltatott személyek, például a kísérő nélküli kiskorúak és az emberkereskedelem áldozatai felismerésére irányuló speciális képzést is.

Az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés:

2. Az egészségügyi ellátást kérő, rendezetlen jogállású migránsokat nem szabad az egészségügyi létesítményekben vagy azok közelében letartóztatni.
3. Az egészségügyi létesítményeket nem szabad arra kötelezni, hogy a migránsok személyes adatait kiadják az idegenrendészeti szerveknek, ha ez végső soron a kiutasítás célját szolgálja.

Az oktatáshoz való hozzáférés:

4. A rendezetlen jogállású migránsokat nem szabad a gyermekeik által látogatott iskolákban vagy azok közelében letartóztatni.
5. Az iskolákat nem szabad arra kötelezni, hogy a migránsok személyes adatait kiadják az idegenrendészeti szerveknek, ha ez végső soron a kiutasítás célját szolgálja.

Vallásszabadság:

6. A rendezetlen jogállású migránsokat nem szabad az elismert vallási létesítményekben vagy azok közelében, vallásuk gyakorlása közben letartóztatni.

A születés anyakönyvezése:

7. A rendezetlen jogállású migránsok számára lehetővé kell tenni a születés anyakönyvezését és a gyermekeik születési anyakönyvi kivonatának beszerzését, a letartóztatás veszélye nélkül.
8. A születési anyakönyvi kivonatot kiállító anyakönyvi hivatalokat nem szabad arra kötelezni, hogy a migránsok személyes adatait kiadják az idegenrendészeti szerveknek, ha ez végső soron a kiutasítás célját szolgálja.

Az igazságszolgáltatáshoz való jog:

9. A tagállamok a bűnözés elleni küzdelem érdekében mérlegelhetik, hogy az áldozatok és szemtanúk számára lehetőséget adnak a bűncselekmények bejelentésére, anélkül hogy a letartóztatástól kellene félniük. Ebből a célból a következő bevált gyakorlatokat lehet mérlegelni:
- névtelen vagy félig névtelen bejelentési lehetőség vagy más hatékony bejelentési mód bevezetése;
 - a súlyos bűncselekmények áldozatai vagy szemtanúi számára lehetőséget adni arra, hogy harmadik feleken (például egy bevándorlásügyi ombudsmanon, külön erre kijelölt tisztviselőkn, humanitárius vagy jogi támogatást nyújtó szervezeteken) keresztül forduljanak a rendőrséghez;
 - olyan feltételek meghatározása, amelyek alapján a bűncselekmények, köztük a családon belüli erőszak áldozatainak vagy szemtanúinak a 2004/81/EK és a 2009/52/EK irányelvben¹ szereplő szabályokra építve tartózkodási engedélyt lehetne adni;
 - annak mérlegelése, hogy az erőszak áldozatainak bevándorlási jogállását függetleníteni kell-e a fő engedéllyel rendelkező személytől, aki egyben az elkövető is;
 - szórólapok készítése a munkaügyi felügyelőségekkel vagy más érintett szervekkel együttműködésben, hogy a munkahelyükön letartóztatott migránsokat a 2009/52/EK irányelvre építve szisztematikusan, tárgyilagosan tájékoztassák a munkáltatóikkal szembeni panasztételi lehetőségekről, és ezzel összefüggésben a releváns bizonyítékok biztosítására tett lépések.
10. A jogi segítséget kérő, rendezetlen jogállású migránsokat nem szabad a szakszervezeteknél vagy más, ilyen segítséget nyújtó létesítményekben vagy azok közelében letartóztatni.

¹ A harmadik országok emberkereskedelem áldozatává vált vagy az illegális bevándorlás megkönnyítésére irányuló cselekményektől érintett, a hatáskörrel rendelkező hatóságokkal együttműködő állampolgárai részére kiállított tartózkodási engedélyről szóló, 2004. április 29-i 2004/81/EK irányelv és az illegálisan tartózkodó harmadik országbeli állampolgárokat foglalkoztató munkáltatókkal szembeni szankciókra és intézkedésekre vonatkozó minimumszabályokról szóló, 2009. június 18-i 2009/52/EK irányelv.